

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 250 Lei. — Șase luni 130 Lei. — Trei luni 75 Lei. — Pentru străinătate un an 500 Lei.
Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Martie și Vineri

Prețul inserțiilor: un și peti 5 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile:
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisorile nefrancate se refuză —
Articole nepublicate nu se înapoiază.

Congresul național-bisericesc

Sedința V

ținută la 16 Octombrie 1924 la ora 10^{1/2} a. m.

Prezident: I. P. S. Sa Dr. Nicolae Bălan, arhiepiscop și mitropolit. Notar: Ioan Murgu.

Se citește procesul verbal al sedinței IV. Se autenticează.

La ordinea zilei urmează comisiunea verificatoare. Referentul Dr. I. Marghita referă asupra actului electoral din cercul VI Hațeg. Comisiunea verificatoare având în vedere atât gravitatea din protest, cât și purcederea arbitrară a comisariatului consistorial care a luat în considerare unele protocoale respinse de colegiul de scrutinare, a făcut un nou scrutin și a constatat pe baza protocoalelor de alegere, că nu se pot afla din oficiu, nici nu sânt atacate prin protest, că majoritatea voturilor a înfruntat-o Dr. P. Groza. În conformitate cu această constatare, congresul verifică alegerea deputatului mirean în cercul VI Hațeg a dlui Dr. P. Groza.

Aceiași comisiune prin același referent, raportează despre actul alegerii de deputat mirean în cercul Beiușului, atacat prin protest, prin care se dificultează protocolul de alegere din Beiuș. Comisiunea constată, că chiar neluându-se în considerare voturile date în sinodul parohial din Beiuș, majoritatea voturilor a înfruntat-o tot Dr. Augustin Ciavici. Congresul verifică de deputat mirean în cercul Beiuș pe Dr. A. Ciavici.

La ordinea zilei urmează comisiunea organizatoare, care prin referentul Dr. Ioan Lupăș, prezintă raportul special Nr. 351 relativ la situația eredințioșilor din ținuturile bănățene, rămase sub stăpânirea iugoslaviei.

După ce la desbateră acestei chestiuni iau parte deputații Dr. M. Grosjan, Dr. A. Cioban, Dr. V. Braniste, P. S. Sa episcopul Iosif al Caransebeșului și I. P. S. Sa p. mitropolit, congresul enunță ca concluz:

1. Congresul la act cu regret, că cererea justă a Consistoriului mitropolitan de a fi reprezentat prin doi delegați al săi la tratativele dintre România și Iugoslavia, a fost refuzată.

2. Interesele mitropoliei noastre, în toate cauzele bisericești ale eredințioșilor săi de acolo, fiind de ordin moral, religios și cultural așa de important, congresul decide eximțarea unei delegații, care să se prezinte în audiență atât la ministrul cultelor cât și la cel de externe, arătând în mod amănunțit toate referințele și nedreptățile cărora sânt expuse bisericele și școlile românilor ortodocși de acolo, câtă vreme minorităților romano- și greco-catolice din Iugoslavia li se acordă mai multă simpatie binevoitoare.

3. În baza dispozițiilor tratatului de pace, fiind asigurată confesiunilor minoritare libertatea religioasă — Congresul reclamă pentru românii ortodocși din cuprinsul Iugoslaviei, aceiași libertate de viață religioasă proprie, precum și dreptul firesc de organizare bisericească autonomă, dându-li-se posibilitatea să păstreze ca și până acum contactul ierarhic cu autoritățile mitropolitane noastre.

4. Congresul la act cu bucurie de silințele preoților de acolo de a se organiza în cadrele Asociației „Andrei Șaguna”, năzuind a perfec-

ționa mijloacele de conducere și activitate pastorală, pentru ocrotirea și încurajarea și buna îndrumare educativă a credincioșilor.

Urmează referada comisiunii școlare. Referentul Dr. A. Magier citește raportul general al Consistoriului mitropolitan din 28 Septembrie a. c. Nr. 383 în chestiunea școlilor confesionale.

La propunerea comisiunii, raportul se învârtă în general la cunoștință, și se primește ca bază la desbateră specială.

În special congresul aprobă toate dispozițiile luate de Consistoriul mitropolitan în privința menținerii școlilor confesionale.

Regretă, că intervențiile de până aci n'au putut determina înaltul guvern să renunțe la politica greșită de statificare a școlilor confesionale, care politică se duce sub ideea rău înțeleasă a „intereselor superioare de stat”.

Constată că situația în școlile confesionale ale bisericii noastre din zi în zi devine tot mai precară; de o parte în urma statificării pe loc a învățătorilor dela școlile confesionale și substragerea lor de sub influința bisericii, de altă parte prin alterarea dreptului indiscutabil de proprietate al bisericii asupra edificiilor școlare, survenită în urma instituirii comitetelor școlare. În același timp constată, că sub politica școlară desfișurată până acum, toate bisericele minoritare din ținuturile Ardealului prin crearea și susținerea școlilor lor confesionale se tot întăresc, așa încât art. 22 din Constituție prin care biserica ortodoxă se declară „dominantă” în ce privește părțile Ardealului nu se poate valida în realitate, ceea ce trebuie să sugereze tuturor credincioșilor ortodocși români îngrijorare, atât pentru ideea ortodoxiei, cât și pentru cea a naționalității sale.

Spre a ieși din acest impas, Congresul autorizează și roagă Prea Sfințitul cor episcopesc, ca pe reprezentantul bisericii ortodoxe române să intervină în corpore la înaltul guvern și să arate că: dacă biserica ortodoxă n'a dus la extrem lupta de apărare a școlilor sale confesionale, a făcut-o numai din înalte considerații patriotice, pentru că biserica dominantă a statului român, la fel cu bisericele minoritare, are dreptul garantat prin art. 137 din Constituție de a crea și susține școli, dar în urma vitregiei trecutului, n'are puțină materială de a-și valorifica acest drept, din care cauză, biserica dominantă a ajuns în această inferioritate față de bisericele minoritare, ale căror școli se sporesc și înfloresc.

Drept ce, pe lângă această argumentare, P. S. Cor Episcopesc va comunica înaltului guvern următoarele hotărâri ale Congresului național-bisericesc:

1. Congresul național bisericesc fixează și de astă dată dreptul bisericii ortodoxe române de a înființa și susține școlile confesionale;

2. Dă expresione convingerii sale, că în statul român biserica ortodoxă română se confundă cu însăși națiunea română și că este un înalt interes al acestui stat, ca instruirea și educația cetățenilor săi, să se facă în spiritul acestei biserici și folosindu-se statul în chip instituțional de ajutorul efectiv al organizării ei. În special Congresul național-bisericesc crede, că mai vârtos școala primară, în care se face in-

struirea și educația păturilor largi populare, trebuie să fie lăsată sub conducerea bisericii, contribuind statul cu mijloacele necesare materiale, spre a asigura în mod desăvârșit gratuitatea și obligativitatea învățământului primar rezervându-li-se statului dreptul său incontestabil la stabilirea programului de învățământ și controlarea riguroasă a muncii săvârșite în școala confesională.

3. Paralel cu acest demers al P. S. Episcopii, Congresul mai decide, că în vederea drepturilor sale mai sus menționate, este convins, că pornirea în contra școlilor confesionale va fi oprită prin înțelegerea mai luminată a rostului învățământului confesional, de însuși poporul românesc, apropiindu-se timpul, când școala confesională va fi reintrodusă în drepturile sale în întreg cuprinsul țării și astfel în consecință îndrumă toate corporațiunile bisericești din cadrele Mitropoliei ortodoxe române a Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului să stăruie cu toată puterea pentru susținerea școlilor confesionale, îngrîdind, ca edificile menite a adăposti aceste școli să se păstreze în bună stare și să nu fie înstrăinate dela menirea lor;

4. Pentru intensificarea credinței și a moralei religioase în sânul poporului nostru drept credincios eparhiale și toate corporațiunile bisericești sânt invitate să creze de urgență așezăminte religioase pe seama adulților și a publicului mare, școala de Duminecă, institute de propagandă și misiune internă, precum și societăți religioase pentru tineretul de ambele sexe.

Sedința VI

ținută la 16 Octombrie 1924 la ora 4 d. a.

Prezident: I. P. S. Sa Dr. Nicolae Bălan, arhiepiscop și mitropolit. Notar: Petru E. Papp.

Se citește procesul verbal al sedinței a V și se autenticează.

La ordinea zilei urmează raportul comisiei școlare în chestia liceelor și a școlilor normale confesionale. Raportorul Dr. Andrei Magier în numele comisiunii propune, ar congresul decide:

Având în vedere trecutul istoric al liceelor confesionale ortodoxe române din Brașov și Brad, precum și cel al școlilor normale confesionale din Sibiu, Arad și Caransebeș și importante servicii aduse neamului prin creșterea de intelectuali și învățători înfăcăriți și considerând că aceste școli sânt destinate a rămâne și pe mai departe școli pregătitoare pentru institutele teologice, solicită prin corul episcopesc guvernului, să înscrie în bugetul statului liceele ortodoxe române din Brașov și Brad precum și școlile normale confesionale române din Sibiu, Arad și Caransebeș, asigurând profesorilor și școlii toate drepturile, pe care le au școlile similare de stat, pe lângă menținerea caracterului lor confesional și subordonarea lor ca și până aci, autorității bisericești.

Ca dispoziția aceasta să nu fie supusă fluctuațiilor politice, congresul autorizează corul episcopesc întregit cu parlamentarii ort. rom. din Ardeal să facă un aranjament definitiv cu statul în această chestiune.

Aceiași raportor prezintă propunerea comisiunii privitoare la chestia catehizării în școlile de toate categoriile.

După ce la desbateră acestei chestiuni iau parte deputații Dr. Ciuhandu, Dr. V. Loichita, Dr. I. Stroia și V. Goldis, congresul decide:

a) Se aprobă măsurile luate de Consistorul mitropolitan în privința învățământului religios și a instituirii cathechetelor și profesorilor de religie;

b) Afiind, că în clasele ultime ale liceelor de fete, ale școlilor normale de fete, în școlile profesionale și de meserii, nu se propune de loc religia, Ministerul Instrucțiunii e solicitat să ia în programul de învățământ câte 2 ore de fiecare clasă și categorie de școală;

c) Consistoriile să urmeze înainte cu inspecția învățământului religios, în toate școlile prin organele sale.

Cu privire la memoriul corpului didactic dela liceul din Brașov, congresul după o dezbateră amănunțită și temeinică, la care iau parte deputații Dr. I. Blaga, V. Goldiș, Dr. S. Dragomir, Dr. A. Cioban și lamuririle date de I. P. S. Sa părintele mitropolit, la următorul conclud:

a) Consistorul arhiepiscopal să solicite înaltului guvern înscrierea personalului didactic dela liceul confesional român din Brașov în bugetul statului și acordarea pe seama școlii și a profesorilor, a tuturor acelor drepturi, pe cari le au profesorii dela liceele de stat;

b) Consistorul arhiepiscopal să invite efortul școlilor confesionale ortodoxe din Brașov să verse fără amănare taxele de 10%, reținute de 3 ani încoace din salariile profesorilor, la ministerul de finanțe spre a asigura dreptul de pensie al profesorilor.

La ordinea zilei urmează comisiunea financiară. Raportorul Dr. V. Sava comunică, că a examinat socotile fondurilor și fundațiilor administrate de Consistorul mitropolitan, a scontrat cassa și le-a aflat toate în ordine.

Consistorul Mitropolitan să invite a încasa pe calea ministerului de externe, arândă după moșia Fundațiilor Transilvanice în Jugoslavia.

Se dă absolutul pentru gestiunea anului 1921—1923 și

Se aprobă proiectul de buget pe anii 1925—1927.

Salarizarea preoției.

Cestiuni salarizării preoției i-s-a dat din partea congresului nostru național-bisericesc importanță cuvenită.

Toți membrii congresului, clerici și mireni în frunte cu ierarhii au constatat, că actuala situație materială a preoției noastre nu mai poate dăinui.

De aceea după citirea raportului consistorial referitor la această chestiune prin deputatul Dr. G. Ciuhandu, din care reiese că Consistorul mitropolitan a făcut în diferite rânduri demersuri la înaltul guvern pentru ameliorarea situației materiale a preoției, — a urmat o discuțiune vie

în această chestiune la care au luat parte deputații: Vasile Goldiș, Dr. Vasile Loichiță, Dr. Petru Corneanu, Dr. L. Georgevici, Dr. G. Proca, M. Hai Lucuța, Dr. G. Ciuhandu, P. S. Sa episcopul Roman dela Oradea-Mare și în fine I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae.

I. P. S. Sa mitropolitul constată și din a Sa parte, că preoția noastră e mai slab salarizată și luptă cu mari greutăți materiale, pentru că numai în puține comune sânt sesii parohiale. Și numai dragostea de neam și de bis-rică și idealismul de care a fost pătrunsă cea mai mare parte a preoției noastre, avem să atribuiam faptul că ea a rămas la locul ei, o santinelă neadormită a poporului nostru. Cu prescusa preotului român s'a crescut aproape întreaga pătură a intelectualilor noștri.

Cu deosebire grea este situația preoților noștri cari au copii de școală. Mulți dintre dânsii trebuie să facă încordări supraomenești, ca să-și poată crește copiii, dându-le o pregătire corespunzătoare. De aceea este necesar, ca congresul să se identifice cu ea și să ceară remedierea situației materiale a ei.

Prin aceasta nu voesc să aduc în legătură starea materială cu activitatea ce o desvoaltă și trebuie să o desvoalte un preot. Răvna preotului nu atarnă dela leafă. N'am văzut preot mare slujind lui Hristos numai de dragul lefii.

Ci toate acestea trebuie să punem pe preotul nostru la adăpostul greutăților zilei. (Vorbirea I. P. S. Sa'e a produs mare însuflețire în congres și a fost viu aplaudată).

În urma acestora congresul, a adus în chestiunea salarizării preoților următorul coloz:

1. Preoții cu calificăție academică: licența și doctori în teologie, sau în drepturi sau în filosofie să fie salarizați la fel cu profesorii secundari titulari, cu leafă de bază și gradații și cu toate accesoriile în vigoare acum și pentru viitor pentru acei profesori. În această categorie să fie puși și absolvenții ordinari ai Institutelor noastre teologice, dacă au bacalaureatul din școala secundară.

2. Preoții cu cursuri ordinare de teologie și având cel puțin 6—8 clase secundare sau similare sau d'p'omă de învățitor, cu calificăție preoțească ordinară, să fie salarizați ca profesorii școlilor medii sau civile;

3. Preoții cu mai puține pregătiri secundare, dar cu studii teologice ordinare și cu cva-

lificație preoțească în regulă, să primească leafă inclusiv gradații și accesori, ca învățători;

4. Preoții, cari nu au case parohiale, să primească o indemnizație de chirie. Pentru prezent reclamă dela statul român chirie potrivită preoților fără case parohiale și subvenții de stat și alte mijloace materiale (pentru construcție) în scoul de a se ridica case parohiale prin comunele noastre bisericesti.

Când vor cere interesele bisericii, autoritatea bisericească are dreptul, ca edificiile școlare confesionale să le prefacă în case parohiale.

5. Preoții să primească un adaus familiar minimal de 400 lei, după fiecare copil de școală, un adaus de creștere progresiv în proporția numărului băieților și fetelor de școală.

6. În cazurile, când parohul nu ar avea sesiune parohială, să primească dela stat o întregire corespunzătoare venitului, ce-i lipsește în lipsa sesiunii parohiale.

7. Protopopii să primească leafă de bază 2000 Lei plus gradațiile și accesoriile după norma indicată mai sus;

Aceiași comisiune prin același referent, prezentează actul Consistoriului mitropolitan relativ la organizarea tineretului adult.

La propunerea comisiunii congresul adoptă statutul de organizare al arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Sibiu, și hotărăște introducerea lui în întreaga mitropolia.

Aceiași comisiune tot prin același raportor prezintă raportul Consistoriului mitropolitan referitor la Asociația Andrei Șaguna a clerului.

După o discuție mai lungă la care participă PP. SS. LL. Episcopii Iosif al Caransebeșului și Nicolae al Clujului și deputații Dr. V. Sava și Dr. A. Cioban:

Congresul ia act cu plăcere despre cele 2 congrese din urmă ale Asociației Andrei Șaguna și despre activitatea și tendința lor catehetică și misionară, și constată, că organizația și munca Asociației clerului face parte din programul de acțiune al bisericii și al organelor ei de cărmuire; în consecință congresul enunță necesitatea de a se înfăptui această organizație în toate eparhiile, pe toată înia, până la cercurile religioase, cari lucrează în mijlocul poporului.

Ședința VII

ținută la 17 Octombrie 1924, la ora 9^{1/2} a. m.

Prezident: I. P. S. Sa: Dr. Nicolae Balan, arhiepiscop și mitropolit. Notar: Petru E. Papp.

Se citește protocolul ședinței anterioare și se autenticează.

Se acordă concedii mai multor deputați pe întreaga a durată sesiunii.

Comisiunea bisericească prin raportorul Dr. G. Ciuhandu prezentează actul Consistoriului mitropolitan cu privire la salarizarea oșorilor, secretarilor, profesorilor și a întreg personalului mitropolitan.

FOIȘOARA

Fixarea zilei Paștilor și reforma calendarului

De baronul Gustav Bedeus

Scritorul acestor șire, ocupându se de multă vreme cu întocmirea calendarului, a ajuns la următoarele păreri:

Fixarea zilei Sfințelor Paști aparține exclusiv competenței bisericilor creștine.

Spre a putea alcătui reforma calendarului ar fi nimerit, ca Liga Națiunilor să binevoiască a convoca, după primirea opiniilor din partea bisericilor, o conferință a tuturor bisericilor creștine.

Aceasta conferință ar fi întâiul pas pentru tratative comune relativ la chestiunile întregii creștinătăți.

1. Deși fixarea zilei Paștilor, din toate punctele de vedere, chiar și din cel bisericesc este foarte dorită, ca anul bisericesc să aibă ordine fixă, o astfel de fixare — după părerea noastră — este imposibilă, până când calendarul actual mai este în vigoare.

De aceea biserica voințe o reformă.

2. Înainte de toate: Cum să fie fixarea Paștilor motivată credincioșilor? Numai cu acea, că este dorită din cauza intereselor economice și neplăcerilor anului bisericesc variabil?

Din partea bisericii aceasta e cu neputință.

Schimbarea Paștilor se poate și trebuie făcută numai, pentru că Paștile să fie sărbătorite la ziua adevărată a învierii, și anume mai departe nu după calendarul lunisolar evreesc oscilant, ci — ca și Crăciunul, după calendarul solar în vigoare la o dată fixă, care să fie în fiecare an — Duminică.

De aici urmează, că la o reformă a calendarului zilele săptămânale sânt de a se stabili la datele anului, așa ca ziua învierii însăși să fie în fiecare an o Duminică.

Este greșală, dacă se crede, că bisericile ar putea face o înțelegere la o altă regulă pascală: Ortodocșii au respins paschiala gregoriană ca greșită, iar catolicii la nici un caz nu vor primi îndreptarea ortodoxă.

Numai ziua adevărată a învierii nu poate fi respinsă din partea nici unei biserici.

După «Dovada zilei morții și învierii lui Hristos», ce urmează mai jos, se poate primi cu mare verosimilitate, că ziua învierii lui Hristos a fost în 5 April 33 (după calendarul iulian), 7 April (după timpul reformat). Deci aceasta

trebuie și sărbătorită în ziua aceasta; cu atât mai vătos, că ziua aceasta este totodată și ziua mijlocie a oscilației Paștilor, adică a 98-a zi a anului (8 April actual).

Sânt cercuri ortodoxe, cari susțin, că Paștile pot fi și mai departe numai după Paștile evrești. Sensul adevărat al acestei regui este însă, că ziua învierii a fost de fapt Duminică după sărbătoarea de căpetenie a Paștilor evrești, însă numai a anului morții lui Hristos. Deci dacă ziua învierii va fi sărbătorită la aniversarea adevărată, aceasta este ziua după Paștile evrești ale anului morții lui Hristos.

Până când mai sărbătorim Paștile conform calendarului evreesc oscilant e rațional a sărbători Paștile după sărbătoarea de căpetenie a Paștilor evrești a fiecărui an. Dacă însă Paștile nu vor mai fi sărbădate conform calendarului evreesc, nu mai are rațiune.

Înainte de toate: Paștile evrești se mută tot mai mult către iarnă, așa că dacă Paștile totdeauna trebuie să fie după Paștile actuale evrești, și Paștile creștine s'ar muta tot mai departe.

Paschiala actuală este corect bazată la teza: că Hristos a înviat Duminică după luna plină de primăvară (după ziua sărbătorii de căpetenie a Paștilor evrești). Dacă însă va fi stabilită o zi fixă, aceasta trebuie să fie totdeauna o Dumi-

1. Congresul la act de report, aprobând pașii întreprinși de Consistorul mitropolitan și-l invită să continue cu stăruință demersurile la guvernul țării, ca toți funcționarii din serviciul centrelor bisericești, la mitropolie și la eparhii să li se recunoască dreptul la graduații și la acordarea gradatilor să li se socotească toți anii de serviciu impliniți în aceste funcții bisericești și școlare.

2. Invită Consistorul mitropolitan să intervină din nou, ca la acordarea sporurilor de scumpete slujbașii bisericești să fie înpărtășiți în aceeași măsură, ca și alte categorii de funcționari, în deosebi ca funcționarii în serviciul statului.

Raportorul Dr. G. Ciuhandu în numele comisiunii bisericești prezintă raportul special al Consistorului mitropolitan despre constatarea averilor și veniturilor bisericești și propune, ca congresul la act cu mutămintă de demersurile On. minister al cultelor și artelor, prin care se inițiază înălturarea unei nedreptăți din trecut, care apasă greu asupra bisericii și a clerului din mitropolia ortodoxă română a Ardealului; la act și de pre demersurile luate de eparhii și invită Consistorul mitropolitan să urmărească această vitală chestiune cu toată atenția, intervenind în chipul cel mai bun.

Comisia bisericească prin raportul Dr. G. Ciuhandu referă asupra memoriei recăștatirii preoților văduvi. Congresul, după ce vorbește în cauză deputații Dr. Seb. Sianca, M. Luca și V. Goldș, decide:

În acord cu concluzul congresual Nr. 82 din 1921, memoriul neapartinând competenței acestui corp legiuitor, trece la forul în drept, care este Sf. Sinod episcopesc al mitropoliei noastre.

Di Ministrul al Domeniilor Al. Constantinescu la congres

In decursul sefinței, intrând di Ministrul Alexandru Constantinescu în sala de sefințe a congresului, a fost întâmpinat cu aclamații de «Să trăiască!» din partea dlor deputați; după ce a ocupat loc la masa prezidiului la dreapta I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae, I. P. S. Sa l-a binevenat prin următoarele:

Am bucuria de-a saluta în mijlocul nostru pe di ministrul al agriculturii și domeniilor Alexandru Constantinescu (Urle de Să trăiască!)

Sânt fericit, că a venit și că pot să-i arăt frumosul corp legislativ, care stă în fruntea organizației bisericești din Ardeal.

Această organizație a emanat dela fericitul adormit în Domnul mitropolit Șaguna.

Marele arhieru ajutat de o pleiadă de distinși fii ai bisericii noastre, n'a făcut

decât să codifice și să precizeze ceea ce în conturi generale se cristalizase deja în cadrele bisericii ortodoxe ardelen. Așa am trăit cu credința, lăma și sufletul românesc curat și neapărat.

Folosesc plăuua ocaziune a vizitei Dvoasre, de Ministrul, să Vă mulțumesc pentru marele ajutor, pe care cu o largă înțelegere a trebuințelor vremii ni l-ați dat cu ocaziunea improprietărilor.

Prețum în Dvoastre un suflet de mare român și mare ortodox.

Vă asigurăm, de ministrul, că biserica noastră se simte obligată să mențină poporul nostru în credință și morală.

Dăm statului contribuțiunea cea mai prețioasă de cetățeni vrednici și devotați, ca să se poată consolida și întâi.

Repet ceea ce am afirmat înaintea M. Sale gloriosului nostru Rege Ferdinand I cu ocaziunea serbărilor semicentenare dela trecerea din această viață a neuitatului nostru arhieru Șaguna, asigurând pe M. Sa, că nu are un factor mai sigur, pe care să se poată baza întotdeauna, decât biserica. Eser cele ce am afirmat, sântem în stare să le probăm cu fapta, nu numai cu vorba.

Cu aceste sentimente Vă salutăm cu toată stima și dragostea, zicându-Vă un bun sosit în mijlocul nostru. (Trăiască!)

Răspunsul dlui Constantinescu

Inalt Prea Sfințite, Preasfințiți și preacuroraților Domni!

Sânt cuprins de adâncă emoțiune pentru că mi s'a dat să asist la această cameră a ortodoxismului din Ardeal. Pentru că această cameră este congresul național al mitropoliei ortodoxe din Transilvania, acel for suprem alcătuit cu mare înțelepciune de fericitul mitropolit Andrei Șaguna. Serbările din anul trecut în memoria acestui mare prelat au dovedit mai presus de toate, spiritul larg înțelegător și energia acestui arhieru, când a dat bisericii ortodoxe din Ardeal această forță puternică pentru conservarea limbei, credinței și naționalității noastre românești. Sânt mândru de această operă șaguniană, care a concretizat geniul românesc de pretutindenea. El, care a fost din Pind a răspândit sămânța iubirii de neam și lege în toate provinciile locuite de ro-

mâni. De aceea cu adâncă pietate și smerenie am înghenunchiat înaintea mormântului lui, găsind după 60 ani așezământul care a acoperit în trecut 3 milioane, iar mâine va acoperi 14 milioane. (Aplauze). Iată de ce sânt mândru, că mă găsească aici în mijlocul fraților.

Imi aduc în minte de frumoasa întâmplare dela lacul Viteza, istorisită în mod atât de plastic de sfântul evanghelist Ioan 5, când ingerul se pogora și tulbură apele și cel ce intra în apă se tămăduia de ori ce boală era curris. Așa s'au tulburat și apele vieții noastre și în aceasta a intrat poporul nostru ieșind la lumină vindecat și mântuit. Și la aceasta a contribuit în măsură covârșitoare biserica noastră ortodoxă, garanția viitorului acestei țări. Ortodoxismul acesta merge înainte cu pași tot mai siguri și este pe cale ca sub aripile lui ocrotitoare, să se înfrățască tot sufletul românesc al patriei acesteia. Vă mulțumesc pentru cuvintele e logioase cu cari m'ati întâmpinat și vă promit că totdeauna voi da cu tot sufletul meu sprijinul necesar credinței în care m'am născut, în care trăiesc eu și copiii mei. (Aplauze).

Comisia bisericească continuă referada.

Dr. G. Ciuhandu citește raportul general al senatului bisericesc mitropolitan.

Congresul II la în general la cunoștință.

În dezbateri speciale punctele referitoare la lucrările administrative de birou, la activitatea consistorului mitropolitan ca for apelatoric, la lucrările în materie de constituție bisericească, se iau la cunoștință.

Punctele relative la statistica mitropolitănească se iau la cunoștință cu adausul, că formularele statistice bisericești, aflătoare în uz să se mențină transitorie pentru trienul 1924—1926 fără de a prejudicia față cu lucrările de organizare a oficiului statistic mitropolitan, și ia măsuri, ca rapoartele bisericești ale consistoarelor eparhiale să se întocmească în partea lor statistică în formă unitară, ceea ce nu ar împiedeca eparhiile de a adăuga și alte chestiuni, și chiar informații statistice de detalii, iar însăși rapoartele de felul acesta cu toate concluziile sinoadelor eparhiale să fie înaintate la mitropolie an de an în decurs de 60 zile dela închiderea sinoadelor eparhiale. Pe baza acestor informații s'ar înia apoi la mitropolie din bură vreme și din an în an studiile necesare.

Congresul constată necesitatea de a se introduce conferințe cu asessorii referenți ai eparhiilor în scopul de a se promova unitatea în vederi și în procedurile administrative.

neacă. N'are nici o rațiune a se serba Dumineca următoare în locul zilei adevărate sau d. e. Dumineca între zilele de 5—11 April.

Deci pascalia nouă recomandată acum: «aniversara adevărată a învierii» poate fi introdusă numai la o reformă, prin care săptămâna va fi stabilită în anul întreg.

4. Stabilirea săptămânei la nici un caz să nu se facă prin intercalarea zilelor anului excedente peste 52 săptămâni întregi (a zilei 365-a și zilei bisecte), ca zile isolate (afară din săptămână) între săptămâni, pentru ca prin aceasta continuitatea săptămânelor de 7 zile instituite după Biblie dela creștinerea lumii s'ar rupe și Dumineca s'ar muta în fiecare an odată la ziua a 8—9-a.

Mai bine zilele acestea să se elimineze în anii comuni și cuprinse la o săptămână de intercalare să se adauge la anii bisceți.

5. La o reformă făcută în prezent regula de intercalare a acestor săptămâni de intercalare trebuie să se bazeze neapărat pe lungimea adevărată a anului și nu pe lungimea greșită rămasă din evul mediu. Deci săptămâna de intercalare este de a se adauga la fiecare al 6-lea an și alafar de aceasta și la 45-lea an din câte 90 de ani.

După această regulă numai în 1994 ani

o săptămână ar fi prea mult intercalată, deci se eliminează. Dacă însă săptămâna de intercalare în fiecare 5-lea an va fi intercalată, ar trebui eliminat în 1994 ani 67 săptămâni ca prea mult intercalate, așa că 67 ani, care ar trebui să fie anii bisceți, ar deveni anii comuni; o mare iregularitate nemotivată.

6. Biserica va aprobă o reformă a calendarului, numai dacă această reformă aduce îmbunătățiri importante pentru interesul obștesc. Numai pentru introducerea unei ordine regulate a lunilor de 30 și de 31 de zile, biserica nu află motiv d'a se schimba tradițiunile; din potrivă, ar aprobă instituirea alor 12 luni de săptămâni întregi în scopul a ajunge la concordanța săptămânei și lunii, pentru că aceasta ar fi mare îmbunătățire în interes obștesc.

7. Sărbătorile tradiționale s'ar putea schimba numai în cazul, dacă aceasta ar fi de necesar pentru o astfel de îmbunătățire importantă a calendarului. De exemplu, biserica ar muta ziua SS. Petru și Pavel pe Dumineca premergătoare (28 Iunie), dacă luna Iunie (pentru instituirea concordanței săptămânei și lunii) ar fi numai de 28 zile. Dacă însă bisericele ar afla mai corespunzător, să se mute aceasta sărbătoare la 1 Iulie, și biserica ortodoxă română ar accepta aceasta.

8. Mutarea începutului anului la 22 De-

cembrie nu se pretinde în interesul binelui comun, din potrivă ar fi o păgubire. Biserica deci refuză această mutare.

9. Tot așa refuză și instituirea alor 13 luni ca o destrămare a sistemului calendarului.

10. Din potrivă, prin aceea, că săptămâna bisericească începe cu Duminecă, nu se împiedcă, ca lunile să înceapă cu Lunia, dacă binele comun ar pretinde aceasta.

11. Și împotriva părerii, ca să fie intercalați înaintea erei creștine 10,000 de ani (pentru că anii înaintea Nașterii Domnului nu s'au mai fiu numărați înapoi), nu poate fi obiecțiune, dacă numărul anilor după Nașterea lui Hristos nu vor fi schimbați.

Dovada despre ziua morții și învierii lui Hristos.

1. Hristos a fost crucificat sub procuratura lui Pilatus, la Paștile evreești, Vineri; controversat este numai, dacă aceasta s'a întâmplat în sărbătoarea Paștilor evreești (15 Nisan) sau în ziua premergătoare, în ziua propriu zisă, «Pascha» (14 Nisan), care nu este sărbătoare.

2. În ziua morții lui Hristos s'au petrecut mai multe evenimente, după cari această zi n'a fost sărbătoare evreească și prin urmare n'a

Punctul referitor la dezvoltarea organizației bisericești: congresul ia act despre dezvoltarea de până aici a acestei organizații și invită Consistorul mitropolitan a continua stăruitor la eparhii demersurile pentru arondarea nouă a protopopiatelor, eventual extinse pe un teritoriu prea mare și pentru constituirea de parohii și filii în tot locul unde cere trebuința.

Referitor la vizitațiile canonice. — Congresul ia act cu profundă mulțumire sufletească despre vizitațiile canonice săvârșite de I. P. S. Sa p. arhiepiscop și mitropolit și de PP. SS. Lor părinții episcopi.

Punctul relativ la vizitațiile protopresbiterilor: Consistorul mitropolitan este invitat să ia măsuri la eparhii ca vizitațiile canonice și administrative ale protopresbiterilor să se facă cât mai intensiv, dându-se specială atenție atât controlului edificior cu poporul credincios, cât și controlului învățământului religios din școală.

Consistorul mitropolitan va studia mai de aproape chestiunea acestor vizitații și va lua demersurile pe care le va afla de bine.

Punctul relativ la preoții misionari ai eparhiilor: Congresul ia act despre instituirea de preoți misionari eparhiali și invită Consistorul mitropolitan să organizeze acest serviciu cu colaborarea Consistoarelor eparhiale, până și în protopopiate, având să raporteze despre rezultat.

Punctele referitoare la propaganda religioasă morală:

a) congresul află salutară și necesară atragerea sfințelor mănăstiri și schituri în acțiunea misionară, ce se cere tot mai stăruitor și invită Consistorul mitropolitan să ia demersuri de informație și de îndrumare pentru realizarea acestui scop.

b) Pentru câștigarea mijloacelor materiale necesare spre ajungerea scopului de propagandă religioasă, hotărăște deschiderea unei colecte între credincioșii mitropoliei și cererea de ajutor de la stat. Eparhiile vor lua în bugetele lor an de an sume mai însemnate.

c) Reducerea de mănăstiri în eparhii.

Punctul referitor la cursurile pastorale din arhiepiscopie: congresul ia act cu plăcere la cunoștință și își exprimă dorința ca această inițiativă să se generalizeze în întreaga mitropolie.

Punctul relativ la datele statistice, preluate cu privire la mișcarea și sporul mic al populației și la viața religioasă-morală: — congresul constată necesitatea de a se studia chestiunea și mai îndetali și se autorizează Consistorul mitropolitan să ia toate demersurile ce va afla de bine, pentru delăturarea scăderilor, și mai ales a celorlalte privitoare la viața materială, și peste tot pentru dezvoltarea vieții religioase-morale din întreaga mitropolie.

Această comisie prin acest raport prezintă actul Consistorului mitropolitan referitor la chestiunea sectarilor.

Congresul ia la cunoștință raportul și adoptă soluțiile propuse de Consistorul mitropolitan ridicându-le la valoarea de concluzii:

a) Măritul congres național bisericesc, enunță că nu intenționează să stăngenească libertatea religioasă a altor culte, dar în pornirile sectare de origine mai nouă și mai ales în felul cum sectele sânt susținute printr-o acțiune sistematică și prin bani din afară, vede nu numai un atac neîntemeiat împotriva celei mai tolerante biserici care este sfânta biserică ortodoxă română, ci vede și un asalt politic împotriva însuși a statului român, cu majoritate absolută de cetățeni ortodocși și care în starea sa de organizare actuală are nevoie de pace religioasă spre a săvârși opera constructivă de orânduire politică și socială.

b) Drept aceea congresul național-bisericesc protestează împotriva subminării prin secte a intereselor credinței religioase a neamului și a însuși statului român și atrage atențiunea organelor de conducere a țării: să reglementeze situația de drept a sectelor.

c) Până la reglementare prin lege a tuturor cutelor din țară, guvernul țării să ceară tuturor șefilor sectari să prezinte principiile de credință și criteriile de organizație; să le ceară dovezi despre mijloacele bănești cu care lucrează, în ce sume și de unde le au și în consecință onoratul guvern să țină cont de atare informații și potrivit acestora să acorde sectelor libertate civică religioasă, numai în perfect acord cu interesele de integritate ale țării și de pace religioasă din partea lor în stat.

d) În temeiul dreptului canonic și al constituției de stat, episcopatul mitropoliei noastre în acord cu congresul național-bisericesc ordonează preoților și persoanelor angajate în învățământul religios să instruiască în religie pe toți acei tineri de ambele sexe, cari ne aparțin fie prin botezul lor în biserica noastră, fie prin aceea că — deși eventual nu ar fi botezați, — nu puteau fi și nu sunt trecuți după formele legii la sectari, cu sau fără de părinții lor.

Ședința VIII

ținută la 17 Octombrie 1924 la ora 4. d. a.

Președinte: I. P. S. Sa Dr. Nicolae Balan, arhiepiscop și mitropolit. Notar: Dr. Coriolan Balta.

Se citește procesul verbal luat în ședința anterioară. Se verifică.

D. putatul congresul Dr. Ioan Lupăș face următoarea propunere:

«Considerând necesitatea ivită după încheierea păcii, ca toate bisericile creștine să contribuie prin potența lor morală și culturală la înfrățirea popoarelor și la tălmădirea multelor sbrucimări sufletești rămase ca moștenire a războiului mondial; —

Considerând, că conducătorii și reprezentanții alianței universale pentru înfrățirea popoa-

relor prin biserică au început a da în anii din urmă deosebită atențiune bisericilor ortodoxe prin conferințele ținute în 1923 la Novisad în Jugoslavia, iar în 22 și 23 Septembrie 1924 la Sinaia, unde s'au putut consulta împreună în spirit creștinesc — delegații bisericilor ortodoxe române, jugoslave, bulgare, grecești și albaneze; —

Considerând, că situația bisericii ortodoxe române este — acum înainte de refacere a Rusiei — așa de proeminentă, încât celelalte biserici ortodoxe-surori au început a se orienta după inițiativa bisericii noastre, — dovadă reforma calendaristică înfăptuită chiar după proiectul prezentat la conferința din Constantinopol de un fiu al Mitropoliei noastre, senatorul Petru Drăghici; —

Considerând necesitatea unei apropieri și colaborări nu numai a bisericilor ortodoxe între sine, ci și cu restul bisericilor creștine pe teren cultural și moral; —

Se impune necesitatea de a pregăti cât mai curând elementele capabile să susțină contactul cu celelalte biserici ortodoxe și să contribuie la opera de înfrățire universal-creștină.

În scopul acesta e invitat Consistorul mitropolitan a studia modalitățile potrivite pentru întreținerea gratuită și educația câtorva studenți creștini ortodocși din Cehoslovacia, Jugoslavia, Grecia, Bulgaria, Albania și Ungaria în academii și institute teologice ale Mitropoliei noastre în schimbul unor studenți români ortodocși cari să fie primiți în condițiuni similare în institute teologice ortodoxe ale țărilor amintite.

Pentru înfăptuirea neîntârziată a acestei cerințe a vremii să se facă intervenție stăruitoare la Ministerul Cultelor, pentru acordarea fondurilor necesare în buget — iar la Ministerul de externe pentru înlesnirea contactului pe cale diplomatică între autoritățile mitropoliei noastre și între ale bisericilor ortodoxe amintite mai sus.

În baza art. 40 din Regulamentul afacerilor interne congresuale, acordându-se urgență pentru această propunere, —

Congresul decide a se transpune Consistorul mitropolitan spre ulterioară afacere.

Urmează comisiunea pentru unificarea bisericească; și în urma referadei raportului Dr. Silviu Dragomir și cunoscând comunicările importante facute de I. P. S. Mitropolit asupra tratativelor avute cu ierarhii de pretutindenea:

Congresul ia act despre lucrările comisiei congresuale pentru unificare a bisericii și acordă o nouă delegație acestei comisii, menținând hotărârile sale dela Nr. 61 și 67 din a. 1920 și 85 și 101 din 1921 pentru a se înfăptuiască cât mai în grabă marea operă de unificare bisericească și așteaptă în permisiunea propunerii comisiei, rezervându-și dreptul de a decide.

Această raportor prezintă propunerea pentru modificarea articolelor 146 și 155 din Statutul organic cu prevedere la noul text al Statutului

putut fi 15 Nisan. Deci Hristos a murit la 14 Nisan.

După cercetări din părți deosebite este în dogmatică, că în timpul procuraturii lui Pilatus numai o Vinere a fost o 14 Nisan: 3 April 33 timpul julian, prin urmare aceasta a fost ziua morții lui Hristos.

3. Împotriva acesteia s'a obiectat, că Hristos în ajunul morții sale a mâncat mielul pascal evreesc, care se mănâncă în prezent în ajunul de 15 Nisan. Deci nu se poate, că Hristos să fie murit în 14 Nisan.

Față de aceea trebuie să fac observarea, că conform Pesachim IX. 5 este de a se deosebi «pascha generațiilor», care a durat toate 7 serbătorile, și «pascha egiptiană», la care «pascha» (mielul pascal) s'a mănâncat repede într-o singură noapte, (adecă și atunci, când s'a scris aceasta, nu s'a mai mănâncat.)

După părerea mea «pascha generațiilor» este serbătoare de primăvară, la care de o parte se oferă prima snop, de altă parte de sigur și mielul pascal de la început s'a consumat ca prima jertfă de primăvară. Aceasta datină a rămas în vigoare în prezent numai în serbătoare de căpetenie (15 Nisan).

«Pascha egiptiană» s'a născut (după a mea părere) astfel, că israeliții ieșind din Egipt ca

să serbeze serbătorea de primăvară, au jertfit mielul pascal după Biblie și în ajunul plecării, adică în 14 Nisan. În ziua aceasta de 14 Nisan s'a întâmplat atunci exodul; pentru aceea această zi este ziua propriă de «pascha», (passo=plecare).

În amintirea și revenirea acestui eveniment israeliții mănâncă, după legea mozaică, pregătiți de plecare, mielul pascal fript la foc, în cursul nopții repede, și rămășițele se ard dimineață. Deoarece asemenea fapte nu sânt admisibile în serbătorea evreiască, și deoarece «junul» ține după calendarul evreesc în ziua următoare, nu se poate, că acest miel pascal egiptian ritual să fie mâncat în ajunul de 15 Nisan, adică în serbătorea.

Cu dărămarea, în anul 70, a templului din Ierusalim, unde trebuia a se face tăierea mielului pascal, jertfa a încetat d'a se mai aduce. (Chiar în timpul asediului, jertfele rituale au fost sistate definitiv).

Dar dela ieșirea din Egipt serbarea zilei de 15 Nisan (ținută în ajunul ei) a fost stătorită ca serbătoare de mulțumire pentru ieșirea efectuată.

Deci, conform argumentațiilor de sus, Hristos a mâncat mielul ritual în ajunul de 14 Nisan și a murit în ziua de 14 Nisan, adică în

3 April 33 (julian). Prin urmare ziua învierii a fost 5 April 33 (julian), după calendarul reformat 7 April 33.

Toți factorii vieții bisericești, economice și publice să subsemneze neîntârziat clauzula următoare și să o trimită la adresa:

Către Di. Ministrul afacerilor străine (direcțiunea pentru executarea tratatelor) București.

Înaltul Guvern să binevoiască a nu mai ezita de a recomanda comitetului calendaristic și guvernelor străine sistemul celor 12 luni din săptămâni întregi și al săptămânilor de intercalare în al 6-lea an, precum și al fixării Paștilor la 7 Aprilie, fiind fără îndoială cel mai bun, deoarece în sensul comunicatului D-Voastre din «Universul» toți factorii competenți au consimțit la aceasta și fiind sistemul unui cetățean român.

«Coppa mică». Confrății dela «Tagespost» din Sibiu, cari se disting și ca germanizatori ai numerilor de localități din țara noastră, știu să înțeleagă și numirile românești — la anumite ocazii. Așa, în anul dela 15 Oct. este vorba de «Coppa mică». De ce pe românește? Pentru a se arăta: Că fel de gară negrijită și păcătoasă (românească) este aceasta.

organic în urma organizării unitare a bisericii ortodoxe române. Congresul primește propunerea și scoțând din vigoare art. 146 și 155 din Statutul organic în locul aceluia enunță:

Art. 146. Congresul național bisericesc se compune din 25 reprezentanți din cler și 50 reprezentanți mireni, prin urmare fiecare eparhie alege la congres câte 5 deputați din cler și câte 10 dintre mireni.

Art. 155. Pentru alegerea de mitropolit și arhiepiscop, congresul se compune din 150 deputați la cari arhiepiscopia la parte cu jumătate iar celelalte eparhii împreună cu cealaltă jumătate din nrul stabilit. Arhiepiscopii vor lua parte la congresul electoral cu 60 membri ai sinodului arhiepiscopiei.

Tot același raportor prezintă următorul proiect de normativ congresual pentru stabilirea candidaturii și a procedurii de alegere a deputaților sinodali și congresuali:

1. Conducătorul oficiului parohial sau locțiitorul său e îndatorat să asiste la actul electoral, dela început până la sfârșit, intervenind în caz de lipsă pentru respectarea statutului regulamentelor și a ordonanțelor în vigoare. Despre decursul alegerii și rezultatul ei, va face imediat pe calea oficiului protopresbiterial raport la consistor.

2. Candidarea deputaților mireni se va face de către cel puțin 20 alegători din circumscripția electorală, respectiv la Consistorul eparhial în termen de 15 zile dela publicarea alegerilor, dovădind atât ei cât și candidatul prin certificat dela oficiul parohial, că sânt introdusi în lista parohială. Oricare român ortodox introdus în vreo listă parohială din România poate fi candidat. Consistorul comunică lista candidaților prin oficiile protopresbiteriale, oficiilor parohiale din bună vreme, în ziua alegerii conducătorului oficiului parohial după constituirea sinodului parohial electoral publică numele candidaților, despre ceace se va lua act la procesul verbal, iar președintele și bărbății de încredere vor atesta preotului publicarea făcută.

3. În cazul, când din orice motiv scrutinul nu s'a făcut la locul și timpul statuat, actele se înaintază consistorului, care va face însuși scrutinul și va ordona eventuala anchetare a afacerii.

4. Actele electorale, Consistorul le examinează și le grupează în acte: fiind în deplină ordine, în acte cu defecte de formă și în acte contestate. Consistorul va ancheta atât defectele formale cât și contestațiile (protestele), iar rezultatul li va transpune la sinodul eparhial spre decideră definitivă.

Asupra aceluși proiect de normativ se naște o discuție mai lungă, la care iau parte P. S. Sa Episcopul Roman al Orăzii-Mari, face contra propunere de a nu se primi proiectul de normativ prezentat de comisie, ci să se susțină cu privire la alegerile sinodale și congresuale dis-

pozițiunile cari sânt de prezent în vigoare; iar deputatul Dr. Gh. Popovici având în vedere apropiata unificare a bisericilor propune, ca întreg normativul să se restituie comisiunii de unificare bisericească ca material de studiu. Punându-se la vot contra propunerea P. S. Sa Episcopul Roman al Orăzii-Mari se primește.

Congresul nu primește proiectul normativ prezentat de comisie.

La ordinea zilei comisiunea organizatoare. Raportorul Dr. Aurel Lazar prezintă rapoartele Consistorului mitropolitan în chestiunea litigiului ivit între eparhiile: Arhiepiscopia și eparhia Clujului de o parte și între eparhia Arad și Oradea-Mare de altă parte asupra împărțirii averilor. Raportorul expunând referada, citește propunerea comisiunii la care se ivește o discuție mai lungă la care iau parte Prea Sfințiile Lor Episcopii Roman al Orăzii-Mari și Nicolae al Clujului, deputații Mihail Păcățianu, Dr. Vasile Pahome, Dr. A. Cioban și Dr. Lucian Borcia. Dr. L. Borcia face amendamentul cu referire la remediu de drept ce sa va folosi contra sentinței dată în 1-a instanță de delegația judecătorească indicându-se că congresul național bisericesc în urma reviziei atât în fond cât și în chestie de drept material și formal, fără nici o restrângere, este în drept a judeca din nou întreg materialul din chestie.

Punându-se la vot, se primește propunerea cu amendamentul făcut de deputatul Dr. Lucian Borcia și se enunță următorul conclud:

Congresul își exprimă nădejdea, că eparhiile ajunse în litigiu pentru împărțirea fondurilor și fundațiilor comune vor fi conduse și pe mai departe de duhul păcii și de dragostea evanghelică și urmând a armoniza interesele lor materiale juste cu interesele mitropoliei întregi și în fine urmând principiul mare al solidarității frățești — se vor înțelege asupra chestiunilor litigioase.

În special congresul hotărăște următoarele:

1. Pentru tranșarea liniștitoare și definitivă a diferențelor ivite între arhiepiscopia și eparhia Clujului, de altă parte între eparhiile Aradului și Orăzii-Mari — formează două delegații pentru exercitarea dreptului său enunțat în concluziile congresuale Nr. 67 din 1909 și 58 din 1920 de a judeca ca instanțe asupra diferențelor ivite. — Aceste delegații vor lucra ca mandatarii Congresului și cu deplină putere întocmai unei instanțe judecătorești.

2. Delegațiile se constituiesc din câte 1—1 membru din cler și 2—2 membri mireni — și vor lucra sub prezidiul câte unui înalt magistrat. Membrii delegațiilor vor depune jurământul judecătoreșc luat de președintele lor la începerea lucrărilor.

3. Delegațiile vor lucra în formă contradictorie, conform procedurii civile din Transilvania. Părțile vor fi reprezentate prin mandatarii cu procură în regulă. Delegațiile după completa terminare a desbaterilor vor pronunța o sen-

tență motivată și o vor comunica în scris părților interesate. Contra sentinței date de această delegație, eparhia nemulțămăită este în drept a face cerere de revizuire la congresul național bisericesc în termen de 60 zile dela primirea sentinței, atribuindu-se dreptul de a judeca atât în fond cât și în chestie de drept material și formal fără considerarea la restricțiile procedurii civile luând în desbateri întreg materialul de fapt și de drept din chestiune.

4. Delegațiile se vor întruni și vor începe lucrările fără întârziere.

În scopul acesta înaltul Prezidiu al Consistorului mitropolitan este rugat și autorizat a executa acest conclud și a face toate demersurile necesare din oficiu independent de Consistorul mitropolitan. Înaltul Prezidiu este rugat a face adresă către Ministerul de Justiție pentru a primi permisiunea ne seama magistraților aleși de congres de a prezida și conduce delegațiile în judecătă.

Că sediu pe seama delegațiilor se designază Sibiu și Aradul.

Fiind timpul înaintat alegerile de membri în aceste delegații, s'au amân timer pentru ședința următoare.

I. P. S. Sa Dl Arhiepiscop și Mitropolit citește telegrama primită dela Alteța Sa Regală Moștenitorul Tronului Carol de următorul cuprins: Înalt Prea Sf. Sale Nicolae Mitropolitul Ardealului Sibiu, dela Palatul Regal. «Vă mulțumesc din suflet pentru urările ce mi le-ați trimis cu prilejul Congresului bisericesc al Mitropoliei. Domnul Dumnezeu nostru să binecuvinteze lucrările Voastre pentru buna înțelegere a tuturor, propășirea sfintei noastre biserici și întărirea patriei. Carol.

Congresul ridicat în picioare a dat ascultare telegramii de mulțumire și prin urări și a exprimat bucuria pentru binevoitorile cuvinte. I. P. S. Sa anunțând pentru ziua de Sâmbătă 18 Octombrie ora 9 celebrarea unui parastas în catedrală pentru Mitropolia repausați și mecenaii neamului, invită membrii congresului să participe la acel serviciu divin.

Ședința IX

ținută la 18 Octombrie 1924 la ora 10 a. m.

Prezident I. P. S. Sa Dr. Nicolae Bălan, arhiepiscop și mitropolit. Notar: Dr. George Proca.

Se citește protocolul ședinței a VIII și se verifică.

La ordinea zilei urmează continuarea referădei comisiunii organizatoare cu privire la alegerea delegațiilor congresuale, care să judece în chestiunea litigiului ivit între arhiepiscopia de Alba Iulia și Sibiu și dieceza Clujului de o parte

Ce are să ne aducă reforma calendarului? Concordanța săptămânii și luni: „lunile de săptămâni întregi“

De baronul Gustav Bedeus (Oct. 1924)

Precum este cunoscut, Liga Națiunilor plănuiește reforma calendarului; comitetul său special pentru această reformă va decide deja în 1—2 luni.

Reforma calendarului se referă aproape exclusiv la regularea lunilor.

Căci termenul începutului anului, precum și al numărării anilor (erci) sânt numai chestiuni laterale, neimportante, și

schimbarea săptămânii de 7 zile în o săptămână de 5, 6 sau 10 zile stă la Liga Națiunilor afară de fiecare discuțiune.

Ce e mai mult: Comitetele de calendar și îndeosebi Sf. Scaun au accentuat energic, ca schimbările reformei să fie limitate la măsura cea mai mică posibilă. Aceasta se poate interpreta numai așa, că ei doresc să rămână și la cele 12 luni, adică că refuză prealabil și ideea creării de 13 luni; o idee, care de fapt este de tot nenorocită, deoarece în cazul de 13 luni nu se pot alcătui nici jumătăți, nici quartale de an din luni întregi, adică flieca jumăților și quart-

lelor anuale nu coincid cu finea unei luni. Fiecare quartal ar începe cu o altă săptămână a unei luni. Deci jumătățile și quartalele încă nu sânt congruente în cuprinsul interior, d. e. în tălul quartal ar avea 4 prime lunare, celelalte numai 3.

Quartatul al doilea ar cuprinde: 3 săptămâni în a 4 a lună, câte 4 în 5-a și 6-a lună și 2 săptămâni din 7-a lună.

Sistemul actual, excelent și unitar de semestre și trimestre din luni întregi, cea mai bună întocmire a calendarului s'ar distruge.

Neputința de a întrebuița cele 13 luni încă s'a dovedit, în primul moment, când aderenții celor 13 luni au voit să pună ziua de intercalare în mijlocul anului; însă n-au putut-o, deoarece nici o lună nu sfârșește în mijlocul anului! Au trebuit să o adauge sau la 6-a sau la 7-a lună, deci asimetric.

Îndeosebi există 3 propozițiuni pentru regularea celor 12 luni:

1. Propozițiunea cea mai apropiată este alternarea regulată a câte unei luni de 30 și de 31 zile în anii bisecși și eliminarea zilei de 31 Decembrie în anii comuni. Atunci trimestrele ar avea câte 91 zile; numai al doilea ar avea totdeauna și al patrulea în anii bisecși 92 zile.

2. Propozițiunea a doua își pune o problemă mai înaltă: sfatorirea săptămânii în an.

Adeci deoarece anul are peste 52 săptămâni întregi (364 zile) încă una ziua, anul bisect 2 zile; fiecare an următor începe tot cu o altă zi de săptămână, ca anul premergător. Deci în general toate zilele de dată cad în fiecare an pe alte zile de săptămână. În scop, ca fiecare an să înceapă cu Luni și și celelalte zile de dată totdeauna să cadă în aceeași zi de săptămână, trebuie ca a 365-a zi și ziua bisecșii: sau să se intercaleze fără nume de zi de săptămână, adică ca zile izolate «afară de săptămână» în fiecare an între săptămâni;

sau să se adauge tot 7 de astfel de zile ca o săptămână de intercalare la al 6-lea an și afară de aceasta la al 45-lea din câte 90 de ani.

Prima alternativă cauzează prin crearea zilelor izolate, adică excepționale în fiecare an o conturbățiune ne mai pomenită. Continuitatea săptămânilor, de 7 zile, existență de mii de ani, consacrată prin duminică s'ar distruge; duminica s'ar mută în fiecare an odată cu 1, 2 zile; așa, că în fiecare an s'ar formă o săptămână de 8 sau 9 zile. — Deci bisericile catolică și ortodoxe și comitetul central izraelit din Paris au refuzat această alternativă, așa, ca numai săptămânile de intercalare în fiecare al 6-lea an mai vin în considerare.

Atunci anul comun rămâne numai cu 364

lar de altă parte între eparhiile Arad și Oradea-Mare asupra împărțirii fondurilor și fundațiilor comune.

La propunerea comisunii, Congresul alege în delegația pentru arhiepiscopie și dieceza Clujului pe următorii deputați congresuali: Dr. Gheorghe Popovici, Vasile Gold și Dr. Aurel Cioban pentru arhiepiscopie, Petru Papp, Dr. Aurel Lazar și Dr. Nicolae Zigre pentru Cluj.

De președinte se alege Dr. Silviu Moldovan primpreședinte de tribunal în Arad.

În delegația pentru eparhiile Oradea-Mare și Arad se alege: Traian Opres, Dr. Lucian Borcia și Dr. Gheorghe Dobrin pentru Arad, Dr. Vasile Sava, Dr. Valeriu Moldovan și Dr. Ioan Pop pentru Oradea-Mare.

De președinte al delegației acestora se alege Dr. Alexandru Marja primpreședinte la curtea de Apel din Timișoara, iar ca substituiți Dr. Margita președinte judecătorei din Geoagiu.

Aceiași comisiune prin același referent prezintă raportul Consistoriului mitr. Nr. 342 în chestiunea împărțirii fondului fideiucular mitropolit Andrei Șaguna instituit prin condictiul din 3 Iulie 1867 pe seama a două eparhii ce se vor înființa în mitropolia noastră.

La propunerea comisunii, congresul dorind a armoniza intențiile marelui fondator cu situația schimbată dela alcătuirea testamentului — hotărăște, ca legatul făcut în codicilul testamentar din 3 Iulie 1867 în suma de 25.000—25.000 florenți, total 50.000 florenți — să se împartă între trei eparhii: Oradea Mare, Clujul și Timișoara, în părți egale.

Constată, că averea fondului era la 1 Ianuarie 1924 în sumă de Lei 550.000 parte hârtii de valoare, parte depuneri la bancă.

Invită Consistoriul mitropolitan să plătească cotele de cece: Dr. Cluj și Oradea-Mare, iar cota eparhiei Timișoara se va administra și mai departe de Consistoriul mitropolitan până la înființarea acestei eparhii.

Aceiași comisiune prin același referent prezintă raportul Cons. mitr. Nr. 347 în chestiunea reînnoșării orașului Alba Iulia la arhiepiscopie de Alba-Iulia și Sibiu. Comisiunea propune: Congresul înainte de a se pronunța în merit să supună această chestiune deliberării Sf. Sinod în înțelesul § 174 p. 2 din Statutul Organic spre a-și da părerea asupra laturii canonice, referitoare la această chestiune.

Contra acestei propuneri deputatul Ioan de Preda face contra-propunerea de a se susține întru toate concluziul congresual Nr. 65 din 1921, prin care s'a decis reînnoșarea orașului Alba-Iulia la arhiepiscopie.

Deputatul Dr. Gh. Ciuhandu face următoarea propunere:

Având în vedere că biserica în coronării din Alba Iulia nu poate fi degradată la categoria de

o simplă biserică parohială sau protopopească — și din considerație la prestigiul în coronării — să i se recunoască acest prestigiu având în vedere, că nu este eschis, ca cu vremea, Alba Iulia să fie centru și sediu al Mitropoliei noastre, putându-se muta acolo însuși sediul mitropoliei;

Având în vedere, că biserica în coronării din Alba-Iulia trebuie pusă în categoria bisericească-catedrală, cor gresul național bisericească hotărăște ca biserica în coronării să aibă cler propriu stând sub jurisdicția arhiepiscopului din Sibiu, conform concluziului congresual Nr. 65/1921.

După o discuție meritorică mai lungă la care iau parte deputații Dr. Silviu Drăgomer, Dr. Valeriu Braniste, Dr. Sebastian Stanca, Dr. A. Magier, Dr. V. Sava, Dr. G. Popovici, Dr. A. Cioban, Dr. I. Lupas, P. Sf. Sa episcopul Român, și în fine I. P. S. Sa președintele, la cererea mai multor deputați, în conformitate cu § 52 din Regulamentul afacerilor interne congresuale, I. P. Sf. Sa Președintele ordonază votare nominală, punându-se la vot, la locul prim contra propunerea deputatului Ioan de Preda cea mai îndepărtată de a comisunii, carea s'a primit cu majoritate de 32 voturi contra 14, decizându-se de nou, ca orașul Alba-Iulia să fie reîncorporat la arhiepiscopie de Alba-Iulia și Sibiu.

Sedința X

ținută la 18 Octombrie 1924 la ora 4 d. a.

Prezident: I. P. S. Sa Dr. Nicolae Bălan, arhiepiscop și mitropolit. Notar: Dr. G. Proca.

Se citește protocolul sedinței a IX-a și se verifică.

La ordinea zilei urmează comisiunea bisericească, care prin referentul Dr. G. Ciuhandu prezintă actul Consistoriului mitropolitan în chestiunea oficiului statistic mitropolitan.

La propunerea comisunii:

1. Congresul constată necesitatea de a se continua demersurile pentru deplina organizare și înăltare a oficiului statistic mitropolitan, sub povătuirea mai de aproape a Consistoriului mitropolitan.

2. Pentru acoperirea cheltuielilor de tipărire a formulelor statistice Consistoriul mitropolitan va cere sumele necesare d. la stat.

3. Pentru stabilirea definitivă a formulelor statistice I. P. S. Sa pâr. mitropolit va institui o comisiune, care cu ascultarea directorului oficiului statistic, va stabili în definitiv formulele statistice.

4. Congresul află necesar, ca materialul pentru întocmirea unui șematism mitropolitan să se completeze, și după completare să se tipărească fără întârziere, punându-se în vânzare.

Aceiași comisiune prin același referent prezintă actul Consistoriului mitropolitan cu privire la înpropietărea eparhiilor, a așezămintelor eparhiale și a bisericilor.

La propunerea comisunii:

1. Congresul ia act despre măsurile de înpropietărea a așezămintelor bisericilor noastre.

2. Pentru buna îndrumare a lucrărilor de înpropietărea, congresul așteaptă ca fiecare eparhie să institue măcar temporal un referent special al afacerilor de înpropietărea, și mitropoliei să i se raporteze cu date concrete despre rezultatele realizate, atât cu privire la episcopii și instituțiile eparhiale, cât și cu privire la înpropietărea necesare comunelor bisericilor.

Tot același comisiune prin același referent prezintă actul Consistoriului mitropolitan în chestiunea concordatului cu Roma papală.

La propunerea comisunii:

Congresul ia act despre raportul ce i s'a prezentat. În acord cu concluziul congresual Nr. 84/1921, prin care s'a fixat atitudinea bisericilor noastre și a credincioșilor ei în chestiune, și invită Episcopatul nostru să continue demersurile de părare împotriva concordatului și la caz de nevoie Episcopatul însoțit de parlamentarii ortodocși, să intervină la On. guvern, cerând, ca raporturile bisericilor catolice să se reglementeze nu prin concordat, ci prin lege de stat, ca emanare a suveranității naționale.

La caz de nevoie, se va apela eventual și la opinia publică a obștii credincioșilor noștri.

La ordinea zilei urmează comisiunea școlară, care prin raportul ei Dr. A. Magier prezintă proiectul de modificare al «Normativului pentru instrucțiunea religioasă morală a elevilor ortodocși români dela școlile de orice categorie de pe teritoriul mitropoliei ortodoxe române a Ardealului».

La propunerea comisunii:

Normativul modificat se pune în aplicare în mod provizoriu și pe baza experiențelor ce se vor face în decurs de câțiva ani, se va promova din nou congresul național-bisericesc spre aprobare.

Cu privire la reconstituirea Consistoriului mitropolitan, se decide ca aceasta să fie amânată până la întrunirea proxima a congresului care se va ajuna.

Se asemează apoi diurnele și speșele de drum ale dlor deputați, și se iau dispoziții cu privire la autentificarea ultimului proces verbal.

Terminată fiind desbaterea tuturor chestiunilor luate în programul congresului din sesiunea actuală, I. P. S. Sa părintele Mitropolit Nicolae comunică, că am ajuns la finea lucrărilor noastre și speră, că nu peste mult congresul va fi convocat în continuare, iar până atunci agende Consistoriului mitropolitan vor fi conduse de Consistoriul cel vechi.

Mulțamește dlor deputați pentru interesul arătat față de biserică și instituțiile

zile și se împărțește în 4 trimestre de câte 91 zile sau 13 săptămâni.

Dar această propozițiune se mulțumește cu statorirea săptămânii în an și dorește în privința împărțirii trimestrelor în câte 3 luni numai, ca lunile să fie după posibilitate egale, adică de 30, 30 și 31 (sau 31, 30 și 30) zile. În anul bisect luna bisectă ar avea 37 zile! Atunci în fiecare trimestru întâia lună începe cu Luni, a doua cu Mercuri, a treia cu Vineri. Pentru fiecare lună (deci și pentru luna de 37 zile!) s'ar cuveni plăți lunare egale.

3. Propozițiunea a 3-a bazându-se, cel drept, și ea la statorirea săptămânii în an, își pune o problemă cu mult mai înaltă: Și săptămâna și luna să coincidă, adică lunile să aibă săptămâni întregi; (adecă întâia lună fiecărui trimestru 5, celelalte două câte 4 săptămâni. În anul bisect și luna Decembrie 5 săptămâni.) În acest caz se cuvine firește pentru lunile de 5 săptămâni plăți cu $\frac{1}{4}$ mai mare. Lunile toate încep cu zi de Luni.

Aceste «luni de săptămâni» ofer avantaje cu mult mai mari de cât lunile de 30, 30 și 31 zile.

1. Deoarece fiecare lună începe cu Luni, în fiecare lună fiecare zi de dată cade totdeauna pe aceeași zi de săptămână; deci chiar indică în numărul datei sale și ziua sa de săptămână.

Căci, dacă prima luni este o zi de Luni, atunci și a 8-a, 15-a, 22-a și 29-a. Astfel atunci ziua de săptămână este cunoscută pentru fiecare dată până în viitorul cel mai depărtat fără orice fel de ajutor (calendarele, care în regulă sânt la dispoziție numai pentru anul curent, însă nu pentru anii viitori).

2. Și invers data se poate afla de cele mai multe ori și din ziua de săptămână.

3. Se pot atunci fixa termenele lunare odată pentru totdeauna și după dată, și după ziua de săptămână, pe când până acum sau dată sau ziua de săptămână oscilează.

4. Începutul și finea unei săptămâni coincide cu începutul și finea unei săptămâni, pe când altcum începutul și finea unei săptămâni în cursul săptămânii de lucru cade, ceea ce este foarte turburător pentru toate întreprinderile, deoarece săptămâna este o unitate.

5. Desordinea, că lunile de 30 și de 31 zile (după propunerea a doua chiar și aceea de 37 zile) în mod inexact să fie luate ca egale, nu s'a fie eternizată prin reforma. În urma acelei desordini o parte va fi păgubită totdeauna. Cu lunile de săptămâni calculul exact de zile va fi întrodus.

Toate socotelile statistice au fost până acum neexacte; acum vor fi exacte cu toate, că lunile vor fi de lungime deosebită, având a socoti pentru 5 săptămâni exact cu $\frac{1}{4}$ mai mult.

Tot analogă va fi și relațiunea anului bisect față de anul comun, cari earși până acum s'au socotit ca egali, pe când acum săptămâna de intercalare va fi socotită ca 53-a săptămână.

6. Luna de intercalare cu 5 săptămâni să leagă de alte luni de 5 săptămâni (luni mari) fără turburări. Din potrivă, luna de intercalare cu 37 zile după propoziția a doua ar fi o mărime nepotrivită față de lunile de 30 și 31 zile.

7. În favorul lunilor de 30, 30 și 31 zile nici lungimea egală nu vorbește; căci acelea încă nu sânt egale. Chiar socoteala din luni de 4 în luni de 5 săptămâni este mult mai ușoară ca din luni de 30 în luni de 31 (și 37) zile.

8. Statorirea săptămânii numai în an (și nu în luni), ca la lunile de 30, 30 și 31 zile, (adecă «calendarul invariabil» *singur*) în viața practică nu oferă nici un avantaj însemnat. Indiferent, dacă o dată cade în fiecare an în aceeași sau în diferite zile de săptămână, când se poate afla ziua aceasta de săptămână totuși numai din calendar. E irrelevant, dacă aceasta se află din calendarul invariabil sau variabil.

9. Lungimea unei luni Februar de numai 28 zile și până acum a dovedit, că aceasta diferență de 3 zile față de lunile de 31 zile nu s'a simțit în mod considerabil; așa și lungimea lunilor de 35 zile, adecă diferența de 4 zile nu va fi simțitoare, cu atât mai puțin, deoarece pentru

ei, precum și pentru dragostea frățască cu care au conlucrat la soluționarea problemelor dela ordinea zilei, asigurându-i, ca Consistorul mitropolitan ca organ executiv a pus toate silințele, ca cămărirea să se facă în conformitate cu spiritul credinței strămoșești și al tradiției noastre bisericești. Și dacă s'au prezentat înaintea congresului atâtea lucrări temeinice, mulțumeste cu deosebire dlui Dr. L. Borcia, care în calitate de secretar mitropolitan substituit, cu largă bunăvoință față de biserica noastră, i-a ajutat, ca împreună cu ceilalți referenți să poată pregăti toate rapoartele.

Cu acestea ședințele congresului național-bisericesc, care s'a declarat a fi în permanență, le declară ajurnate.

La cuvintele înaltului președinte, în numele deputaților congresuali răspunde deputatul Dr. Lucian Georgevici următoarele:

J. P. Sfințite Domnule arhiepiscop și mitropolit,

Neamul românesc ortodox din Transilvania, Banat și părțile ungurene, era în veacul din urmă condus de bărbai luminați și largi la suflet, cari l-au dăruit cu o constituție bisericească învidiată de toate celelalte confesiuni ale popoarelor conlocuitoare din fostul regat ungar; ba după cum s'a declarat un profesor de drept eclesiastic de altă confesiune, înzestrat cu o constituție bisericească mai perfectă decât ori care alta, a oricărei confesiuni din lume.

Cu această mândrie sufletească am luat parte la ședințele congresului național-bisericesc acum ajurnate, și tot cu această mândrie sufletească constat, că prin deslegarea fericită a multiplexelor și importantelor probleme, acest congres s'a ridicat între congresele istorice de odinioară.

Mă simt îndreptățit a mă face ecoul expresiunii tuturor deputaților congresuali, când pentru înțeleapta, prudentă și energică conducere a acestei sesiuni rodnice, dau expresiunea sinceră a considerațiunii noastre ce V'o pas răm. I. P. Sfințite Vă mulțumesc din adâncul sufletului meu, rugând pe Atotputernicul Dumnezeu să Vă dea deplină sănătate și tărie, ca să puteți

conduce încă mulți ani ortodoxismul nostru sore binele neamului și spre întărirea scumpei noastre patrii.

(Vii aplauze la adresa I. P. S. Sale).

În exces de zel. Dragostea inalterabilă a căpeteniilor bisericești greco-catolice române pentru obiceiurile și credința Romei papale, i-a îndemnat și cu ocazia introducerii calendarului îndreptat să adreseze poporului credincios despre «stilul nou» o circulară trimisă oficiilor protopeștii. Acestor oficii li se spun adică următoarele cuvinte:

«Sub Nr. ... s'a trimis prin Malt Onoratele Oficii protopeștii circularul (1) înaltului cor episcopesc despre introducerea cu ziua de 14 Octomvrie 194 a stilului nou în calendarul bisericii noastre (greco-catolice)».

Așa dar, biserica «unită» introducând cu ziua de 14 Oct. stilul nou sau stilul gregorian, nu-și va mai serba nici Sfintele Paști și nici alte sărbători de peste an, deodată cu biserica noastră ortodoxă, ci alături de biserica romano-catolică... după «stilul nou».

Introducerea «noului stil» în biserica greco-catolică nu poate să însemneze, decât numai aceasta.

Ear dacă «stilul nou» totuși nu se va introduce în biserica greco-catolică, ordinul dat de superiori ei înseamnă: A zice *una*, și a face *alta*. Unde ești, Ignatiu de Loyola!

Convocare

În înțelesul §-ului 23 din statute, membrii «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» se convoacă la

Aduarea generală ordinară,

ce se va ține în Arad, în zilele de 8 și 9 Noemvrie 1924.

Programa adunării:

Vineri, în 7 Noemvrie 1924, la ora 6 d. a.:
Constătuire cu domniile directori ai despărțămintelor «Asociațiunii» privitor la modificarea statutelor.

Sâmbătă, în 8 Noemvrie 1924, la ora 11 a. m.:

Ședința I., cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Înscirarea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central pe anul 1923.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general pe anul 1923;

de reformă. Atunci în curs de decenii nu va fi iarăș un conciliu.

Toate cercurile economice ale României au recunoscut importanța chestiunii și cercurile transilvane au cerut dela factorii economici ai străinătății, că acum, când comitetul calendaristic decide, încă să recomande prin guvernele sale sistemul celor 12 luni de săptămâni Ligii Națiunilor și conciliului. Ar fi de dorit, ca și factorii vieții publice să intervină în favorul sistemului.

Nu mai atunci, deodată cu reforma calendarului și Paștile pot fi fixate: numai dacă re forma calendarului ofere prilej la fixarea Paștilor astfel, ca să fie totdeauna în fiecare an Dumineca.

Pentru biserici este inoportun a schimba pascălia fără astfel de prilej. La o reformă Paștile sânt atunci a se fixa la aniversarea zilei învierii, care după calendarul reformat a fost în 7 April al anului 33, — cu atât mai vărios, că această zi (7 April) este în același timp ziua mijlocie a oscilațiunii actuale Paștilor și va fi după calendarul reformat totdeauna în zi de Dumineca.

Citiți și răspândiți ziarul

Telegraful Român

- b) cenzurarea socotelilor pe anul 1923 și a proiectului de buget pe anul 1925;
- c) înscrierea membrilor noui;
- d) examinarea proiectului de modificare a statutelor «Asociațiunii».

5. Prezentarea eventualelor propuneri.

Duminecă în 9 Noemvrie, la ora 10 a. m.:

Ședința II., cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisiuni.
2. Raportul comisiunii încredințate cu cenzurarea socotelilor și a proiectului de buget.
3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noui.
4. Raportul comisiunii pentru examinarea proiectului de modificare a statutelor.
5. Alegerea a 3 membri pentru completarea locurilor vacante în comitetul central pe restul perioadei de trei ani (adeacă pe un an).
6. Propunerea pentru ținerea adunării generale din 1925 în orașul Reghin.
7. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

După amezii la ora 5:

Ședința festivă a secțiilor științifice-literare.

Sibiu, din ședința comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român», ținută la 10 Octomvrie 1924.

Vasile Goldiș
președinte.

Romul Simu,
secretar.

Asociația clerului «Andrei Șaguna»

Nr. 44/1924.

Convocare

În înțelesul §-ului 10 din statutele Asociației «Andrei Șaguna» a clerului mitropoliei ortodoxe române din Ardeal, Banat, Crișana și Maramuraș — având arhierescă binecuvântare — convocăm

al V-lea congres ordinar, ca congres misionar,

al preoților pe zilele de 13 și 14 Noemvrie a. c. la Oradea-Mare, cu următorul

Program:

1. Slujba sfintei liturghii în catedrala episcopală.
2. Deschiderea congresului prin președinte.
3. Raportul comitetului central.
4. Raportul casierului.
5. Problema apostolatului laic în zilele noastre.
6. Organizarea apostolatului laic la orașe.
7. Organizarea apostolatului laic la sate.
8. Concordatul.
9. Căutarea de soluții cu privire la înzestrarea materială a bisericii noastre.
10. Propuneri. (Se vor anunța în scris biroului central cel puțin cu trei zile înainte de congres.)

Delegații despărțămintelor, aleși conform §-ului 6, pct. 1 din Regulament, precum și toți cei care doresc a participa la congres, vor binevoi a se adresa P. C. S. Părintelui Dr. A. Magier, dir. Academiei teologice din Oradea-Mare, pentru a li se reținea locuința.

Biletele de reducere pe C. F. R. se vor ridica dela P. C. președinți ai secțiilor și despărțămintelor (P. C. protopepi).

Membrii comitetului central se vor întruni în ședință în ajunul congresului (12 Noemvrie a. c.) ora 4 p. m. în aceeași zi, la ora 6, se va ține o constătuire intimă a membrilor Asociației.

Dnii Președinți ai secțiilor sânt rugați a-și trimite cât mai neîntârziat biroului central rapoartele lor, ca și ale casierilor, pentru ca să se poată pregăti raportul general către congres. Tot biroului central i se vor trimite și referatele asupra problemelor ce vor fi puse în discuția congresului.

Dr. Gh. Ciuhandu,
președinte.

Prof. N. Colan,
secretar general.

NB. Reprezentanții clerului român și ai celorlalte confesiuni din țară, precum și alți oaspeți sânt bineveniți la congres.

Ziarele și revistele din țară sânt rugate a reproduce această convocare.

lunile mai lungi se plătește și mai mult. — Lungimea mijlocie de 12 luni rămâne firește aceeași ca și până acum: 30½ de zile.

Aceste sânt proiectele reformei calendarului; repetăm deci: sau regularea lunilor, ca până acum, fără considerația săptămânii — sau statorirea zilelor de săptămână numai la datele anului, începând numai anul și trimestrul cu ziua de Luni, — sau stabilirea zilelor de săptămână la datele lunilor, începând și fiecare lună cu zi de Luni. Dintre aceste propoziții cele două anterioare nu ofer avantaje importante; la a 3-a însă data lunară indică ziua de săptămână și coincide luna și săptămâna, cece este avantaj extraordinar pentru economie.

Însă cercurile economice, care sânt cel mai mult interesate, în mare parte mai nu cunoscând sistemul de 12 luni de săptămâni, nu atribute reformei calendarului valoare de ajuns. Prin urmare este îndreptățită îngrijorarea, că reforma spre paguba enormă a omenirii se va amâna pe decenii.

Căci «Sf. Scaun» nu vrea a examina chestiunea reformei, dacă nu o pretinde binele obștesc și dacă nu-l va încredința conciliului ecumenic. Alte propozițiuni neoferind avantaje de însemnat, binele comun nu le pretind acelea, prin urmare conciliul, care va fi ținut probabil în 1925, nu va încredința «Sf. Scaun» cu o astfel

INFORMAȚIUNI

Știre personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, a plecat luni în 27 l. c. cu trenul la București.

Încă nu se pot deștepta! Comitetul executiv al partidului maghiar din țara noastră, întrunit duminică la Tg-Murș, a adus câteva hotărâri care vor fi prezentate spre dezbateri marelui adunări a partidului maghiar ce se va ține la Brașov în 30 Noembrie 1924. Una din aceste hotărâri ale comitetului zice următoarele: «Se va accentua dreptul evreilor ardeleni la limba lor maternă maghiară (!) și se va declara că partidul maghiar va face cauză comună cu cererea evreilor de a rămâne pentru mai departe unguri; partidul maghiar se va lupta din răsunători pentru realizarea acestei cereri a evreilor ardeleni».

În alte locuri, — până și în Budapesta cu ungurii săi «cari se deșteaptă», — lumea se ferește tot mai mult de a face «cauză comună» cu elementul evreesc, ca să n'ajungă soarta nenorocită a Rusiei lui Trotzki, comitetul executiv al partidului maghiar din România socotește că este timpul cel mai potrivit să încerce să demonstreze «dragostea» pe evreii...

† **Iancu Flondor**, cunoscutul bărbat politic din Bucovina, a murit în 19 l. c. la Flondoreni (Storogin), în vârstă de 58 de ani. Credincios luptător naționalist, a înaintat, alături de alți vrednici bucovineni, o politică românească în Bucovina de altă dată și a desfășurat în 1898 în dieta țării o laudabilă activitate parlamentară. Pe vremea războiului a fost închis de austriaci pentru atitudinea sa «prea românească». După ce împărăția s'a prăbușit, Iancu Flondor a proclamat în 1918, în conformitate cu voința adunării naționale bucovinene, unirea necondiționată a Bucovinei cu România. În vremea din urmă s'a retras din politică la moșia sa din Flondoreni.

Licitația. Comandamentul 7 teritorial, divizia 19 a Inf. și Manutanța Târgu-Jiu ține licitație publică în ziua de 4 Noembrie a. c. ora 10 o. pentru vinderea a 4 vagoane țărăne.

ȘTIRI LOCALE

Se aduce la cunoștință că este strict interzis a transporta paserile de curte pe piață pentru vânzare legate de picioare și atârinate pe bețe sau a le ține în mână în această poziție. Contravenienții vor fi dați în judecată.

Consiliul orașenesc Sibiu.

Tinerii supuși serviciului militar din contingentele anilor 1924, 1925, 1926: Comisiunea însărcinată cu centralizarea lucrărilor pregătitoare pentru recrutări se va întruni pentru orașul Sibiu în timpul dela 31 Octombrie până la 1 Noembrie a. c. în timpul dela ora 8—12 a. m. în sala de ședințe a primăriei (strada Mitropoliei Ar. 2). În fața acestei comisii vor avea să se prezinte: Toți tinerii supuși serviciului militar, născuți în anul 1904 și cei născuți în anii 1903 și 1902.

Pentru cei ce au primit loturi de casă. Se atrage atențiunea tuturor celor interesați, că loturile de casă distribuite cu ocazia executării reformei agrare, după distribuirea definitivă nu pot fi vândute și nici schimbate în timp de 5 ani. Contravenienții li se va dreptul de proprietate asupra loturilor respective.

Consiliul orașenesc Sibiu.

Nr. 872/924

(113) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a doua din Arpașul de Jos, protopresbiteratul Arvigiului, se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

1. Emolumentele împreună cu acest post de paroh sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

2. Folosirea locului designat pentru casa parohială.

3. Folosirea teritoriului de 5 jugăre și 1200 mănjină pătrați.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subțearnă cererile concursuale înscrise

conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral din Arvigi (poșta Arvigi, jud. Sibiu) până la termenul susindicat, având a se prezenta în vreo Duminică sau sâmbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta eventual celebra și face cunoștință cu poporul și poștia locului.

Din ședința comitetului parohial ortodox român din Arpașul de Jos, ținută la 5 Oct. 1924.

Gheorghe Boariu

președinte.

Oficiul protopresbiteral ortodox român Arvigi. Arvigi, 28 Septembrie v. 1924.

Ioan Căndea

protopop.

(95) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa I Felsőara, protopresbiteratul Brașov, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român, cu următoarele emolumente:

1. Sesiune parohială de 32 jug cadastrale, pământ cl. I.

2. Venite fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

3. Casă parohială în stare bună.

Concurenții își vor înainta cererile de concurs înscrise conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul legal, și după prealabilă încunoștințare a oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie în vreo Duminică sau sâmbătoare pentru a cânta, predica eventual a celebra.

Brașov, în 6/19 Septembrie 1924.

Oficiul protopresbiteral în înțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea,

prof. adm.

Nr. 1149/924

(102) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. II-a Apața, protopopiatul Sf. Gheorghe, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat:

1. Casă de piatră cu supraedificate economice și grădina bisericii de 1/2 jugăre.

2. Sesiune parohială: 32 jugăre primite în împrișetărire, cari au fost arendate în anul 1924 ca pășune, dar se pot folosi și ca fână; alte 6 jugăre arătură.

3. Dela comuna politică 6 stângini lemne în pădure, tăiatul îl privește pe paroh.

4. Dela circa 60 familii câte 1 ferdelă (de 20 l.) de grâu sau porumb sau secară și câte una de ovăș.

Comuna are stație principală de tren pe linia Predeal—Cluj, aproape de Brașov.

Concurenții să-și înainteze cererile, în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopopesc, având a se prezenta în comună spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu comitetul parohial.

Arpașac, la 29 Septembrie 1924.

Aurel Nistor

adm. protopopesc

Nr. 1192/924

(38) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. II-a Hăghig, protopopiatul Sf. Gheorghe se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele acestei parohii sânt:

1. Cele fasonate în coala B.

2. Casă parohială nouă cu supraedificate și grădina.

3. Sesiune parohială: 18 jugăre pământ arătură și fână de cl. I-a lângă sat.

4. Circa 100 ferdelle (de câte 20 litri) de grâu și porumb (în proporție de 1/2 și 1/2) dela 60 familii.

5. 4 stângini de lemne aduse acasă.

Reflecții să-și înainteze cererea de concurs cu toate documentele necesare oficiului

protopopesc în termenul deschis, iar în parohie să se prezinte în vreo Duminică sau sâmbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Arpașac, 6 Octombrie 1924.

Oficiul protopopesc ortodox.

Aurel Nistor

adm. protopopesc.

La Librăria Arhidiecezană, Sibiu, se găsește de vânzare

Calendarul îndreptat

pentru lunile Octombrie, Noembrie și Decembrie 1924.

Prețul unui exemplar: 2 (doi) Lei (+ 50 b. porto)

Cărți bune de citit:

Au apărut în editura fundației I. V. Sococ:

Prof. Dr. Dubois: Educația prin sine însuși	10—
Mircea Florian: Arta de a suferi	14—
Cebes 500 a. Hr.: Imaginea vieții omenești	3—
Corneliu D. Jonescu: Pentru viață și mari	8—
La Fontaine: Fable, Vol. I și II	12—
S. O. Marden: Puterea cugetării	8—
Charles Wagner: Viața cămpănată	10—
G. D. Scrab: Vasilie Conta (studiu filozofic)	10—
N. Iorga: Mihail Kogălniceanu	12—
Marcu Antoniu: Cugetări asupra vieții	4—
Alexandru Pelimon: 1821 (Roman istoric)	8—
G. D. Scrab: Ioan Eftadie Rădulescu	20—
Emil I. V. Sococ: Dala naștere la moarte	20—
Gr. Teodosiu: Cîrripit de păsărele. (Căntece și jocuri de copii)	10—
Alexandrina Demetrescu: Abecedar pentru învățarea limbii franceze (ilustrat)	6—
Mircea Florian: Rostul și utilitatea filozofiei	19—
N. T. Orășanu: Dicționar politic	4—
Epictet: Purtarea în viață	4—
Mircea Florian: Îndrumare în filozofie	35—
Emil I. V. Sococ: Ca să fii om	10—

Plus portul Lei 5.

De vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiu

În «Biblioteca Banului Păstor» au apărut:
Nr. 1. «*Taina pocăinții*». Studiu pastoral de I. Hanzu. Preț 1 lei.

Nr. 2. «*Clerul și chestiunea alcoolismului*» Traducere de V. Oana. Preț 4 lei.

Nr. 3. «*La centenarul seminarului Andreian*». Disertație de Dr. A. Crăciunescu. Preț 1 lei.

4. «*Chemarea preoților noastre*». Considerații de actualitate, de mai mulți. Preț 5 lei.

Nr. 5. «*Șase predică pentru Duminicile postului mare*» și «*Un cuvânt pentru ziua Învierii Domnului*», de mai mulți. Preț 2 lei.

Nr. 6. «*Îndrăzniți, eu am biruit lumea*» Predici pentru timp de război, prelucrate după I. Kessler, de Dr. N. Bălan, și I. Moșoiu. Preț 2 lei.

Nr. 7—8 «*26 Predici la credința creștină sau Tălcuirea Crezului*». Traducere de episcopul Nicodem al Hușilor. Preț 10 lei.

Nr. 9. «*Petru Măior și Unirea*» de părințele Terenție. Preț 2 lei.

Nr. 10. «*Schisma românească*» sau «*Unirea cu Roma*». Preț 1 lei 250.

Nr. 11. «*Studiu pastoral în biserică românească*», de arh. Iuliu Scriban. (Extras din Revista Teologică).

Nr. 12. «*Ortodoxia și creștinismul apusean*». Prelucrare din rusește de P. S. Sa Nicodem, episcop al eparhiei Hușilor. Preț 1 lei 8.

Numerii 1, 2, 3, 4, 7—8, 10, 11 și 12 se pot comanda la administrația «Revistei Teologice», Sibiu, str. Mitropoliei 32, trimițându-se pe lângă prețul arătat mai sus și porto postal.

Reclama este

sufletul comerțului